

„Din timpuri și până astăzi cei care manifestă grijă, altruism și sunt săritori la nevoie, serveau drept model pentru fiecare copil”. (Seneca)

Fiecare concept este determinat de șirul evenimentelor sociale din acea perioadă.

Bibliografie:

1. CHELCEA, S. Psihologie: teorii, cercetări, aplicații. Iași: Polirom, 2010. ISBN: 978-973-46-1653-4.
2. MATTHEWS, G., DEARY, I. J., WHITEMAN, M. C., Psihologia personalității: Trăsături, cauze, consecințe. Iași: Polirom, 2012. ISBN: 978-973-46-3070-7.
3. MAFTEI, A. Educația morală a copiilor. Repere psihopedagogice. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2020.
4. NECULAU, A. Manual de psihologie socială. Iași: Polirom, 2003. ISBN: 973-681-211-1.
5. ȘTEFAN, I. Științe comportamentale. București: ARS Docendi, 2014. ISBN: 978-973-558-770-3.

CZU: 37.032:373.2

DOI: 10.46727/c.v2.1-2-10-2022.p162-167

ASPECTE PRACTICE ALE DEZVOLTĂRII PERSONALE A COPIILOR DE VÂRSTA PREȘCOLARĂ

CARABET Natalia,

dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,

ORCID: 0000-0002-9096-0587, e-mail: carabet.natalia@upsc.md

Rezumat. Articolul abordează problematica actualității, necesității dezvoltării personale a copiilor prin aplicarea metodelor interesante, bazate pe ludic. Atragem atenția cadrelor didactice la necesitatea de a contribui la dezvoltarea personală a copiilor în timpul rutinelor, activității la panouri, prin activități comune sau individuale.

Cuvinte-cheie: creștere, dezvoltare, holistic, copil, proces, educator, metode, strategii, eficient.

Abstract. The article addresses the current issue, the need for children's personal development through the application of interesting, playful methods. We draw the attention of teachers to the need to contribute to the personal development of children during routines, activity at the boards, through joint or individual activities.

Keywords: growth, development, holistic, child, process, educator, methods, strategies, effective.

Astăzi educația copiilor de vârsta timpurie este un proces logic, consolidat de specialiști în pedagogie, psihologie, sociologie, axiologie, management educațional, sănătate, etc. [3; 4].

Cadrele didactice sunt susținute în acest demers complicat de documentele de politici educaționale pe dimensiunea Educație timpurie (Cadrul de referință a educației timpurii, Curriculum pentru educație timpurie, Standarde de dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani, ghid de implementare a Curriculumului pentru educație timpurie, etc. [3; 4].

Figura 1. Documentele de politici educaționale pe dimensiunea Educație timpurie [3; 4]

Considerăm că procesul de dezvoltare personală a copiilor la nivelul IET este unul complex, care valorifică timpul în care copilul este prezent în grădiniță, grupa de copii, în grija educatorului competent [3; 4]. Cadrele didactice valorifică atât spațiul educațional (sala de grupă, vestiarul, dormitorul, terenul grupei), dar și contextele educaționale create sau dezvoltate în acest sens (activitatea integrată, lucrul la panouri, activitățile ludice, drumețiile, excursiile, etc.) [3; 4].

Nu vom omite, în sensul activităților de dezvoltare personală, rutinele, care permit deseori educatorilor să urmărească progresul copiilor, reacția acestora în diverse contexte de comunicare, relaționare, decizie sau enunțarea opiniilor altor copii, deseori rutinele permit contactul personal al educatorului și copiilor- în timpul spălatului mâinilor, a aranjării mesei pentru prânz, a repartizării rechizitelor, etc. [2].

Considerăm că, vis-a-vis de școală, rutinele în grădiniță permit, pe de o parte, contactul strâns al educatorului cu copilul, individualizarea procesului de formare- dezvoltare sau consolidare a competențelor copiilor, pe de altă parte educatorul poate observa comportamentul copilului într-o situație concretă, atitudinea lui față de ceva- cineva, educatorul poate utiliza rutinele pentru a forma atitudini, orientări axiologice, oferi copiilor un algoritm de luare a deciziei [2].

Rutine				
Educatorul va:				
Observa comportamentul copiilor			Lucra individual	
		Contribui la cunoasterea de sine		
Orienta axiologic			Forma competențe	
		Crea -înțelege imaginea copilului		
Forma valori			Contribui la acceptarea de sine	

Figura 2. Impactul rutinelor pentru dezvoltarea personală a copiilor [2]

Pe lângă faptul că procesul de dezvoltare personală a copiilor este orientat la formarea competențelor de comunicare, relaționare, organizare și conducere, prezentare personală, dezvoltare holistică a copiilor vizând dimensiunile noilor educații (figura 2), amintim unele deziderate importante în sens personal, asupra cărora educatorii vor lucra permanent, fiind vorba de:

- ✓ Cunoașterea de sine
- ✓ Acceptarea de sine
- ✓ Încrederea de sine
- ✓ Imaginea de sine
- ✓ Respectul de sine [2].

Interdependența proceselor creștere- dezvoltare și efectele acestora				
Creștere	Dezvoltare	Competențe	Valori	Rezultat așteptat
				
Aspecte:	Noile educații: [1]	Se vor forma- dezvoltă	Se vor forma prin parteneriat cu familia	
fizic	Moral	Cunoașterea de sine	Pace	Obiectivitate
fiziologic	Intelectual	Participare activă	Om, Copil ca	Atitudine

			valoare	realistă
antropometric	Economic	Evaluare	Echilibru	Gândire critică
	Mediu și ecologic	Autoevaluare	Acceptare	Solidaritate
	Demografic	Aprecierea rezultatelor	Ajutor	Implicare activă
	Timp, timp liber	Informare	Comunicare	
	Antreprenorial	Gestionare	Cunoștințe	
	Pentru pace și spiritual	Planificare	Drepturi	
	Pentru tehnologie și progres	Comunicare	Libertate	
	Pentru toleranță	Decizie (soluții)	Toleranță	
	Interculturală			
	Pentru sănătate și nutriție			
	Pentru familie			
	Pentru schimbare			
	Pentru comunicare și mass- media			

Figura 3. Interdependența proceselor creștere- dezvoltare și efectele acestora

Ce ține de importanța și metodele, prin care educatorii pot contribui la **cunoașterea de sine** a copiilor, putem recomanda metoda Despre mine în cifre [2]. Această metodă va oferi copiilor posibilitatea de a se caracteriza, sub formă de joc, prin cifre, spre exemplu indicând:

- *Câți ani am,*
- *Câți membri are familia mea,*
- *Câte animale de companie avem acasă,*
- *Ce înălțime am,*
- *Câte kilograme cântăresc,*
- *Câți prieteni am la grădiniță,*
- *Câte cărți am citit cu părinții sau frații mai mari,*

➤ *etc.* [2].

O altă metodă care contribuie la **cunoașterea de sine** a copiilor poate fi metoda **Povestea mea**. Copilul va povesti, fiind ajutat de educator, sau va răspunde la unele întrebări oferite de cadrul didactic în formă de discuție liberă cu acesta. Copilul va povesti despre – prenumele său. Cum îi place să fie numit, sau cum este numit acasă, cine îl aduce la grădiniță, cu ce fel de transport, cine îl ia de la grădiniță, ce cumpărături face cu mama la magazin, ce ocupații are la grădiniță sau acasă, care este personajul său preferat, de ce, ce culoare preferă, care este felul de mâncare preferat, ce încălțăminte alege, care sunt jucăriile iubite, etc. După cum vedem, copilul va relata mult despre sine, este important ca educatorul uneori să impulsioneze discuția fie prin întrebare, fie prin imagine.

Acceptarea de sine poate fi dezvoltată prin **metoda-joc Eu sunt așa!** În cadrul acesteia copilul se va caracteriza prin un șir de calități și competențe cu argumente. Spre exemplu copilul va numi calitatea hărnicia, după care este bine să argumenteze- când este harnic, ce face, pe cine ajută, ce responsabilități are, etc. [2].

Nu vom uita și de unele calități, pe care copiii le pot omite, ca spre exemplu- lenea, tărăgăneala, nedorința de a oferi cuiva jucăria, egoismul, capriciile,... Educatorul va ajuta copilul să înțeleagă că acesta tot este el, este bine ca copilul să cunoască, să accepte toate calitățile sale, dar să le accepte uneori critic, înțelegând că poate este bine să învețe să fie mai colegial, prietenos, darnic, dacă este cazul [2].

Imaginea de sine poate fi dezvoltată prin **metoda Eu pot să fac**, care pune accent pe competențele dezvoltate la copii (în acest sens rugăm educatorii să nu se axeze doar pe competențele intelectuale - de a recunoaște o literă, de a număra până la 20, etc. Este bine să ne axăm și pe dezvoltarea deprinderilor igienice, realizarea deserviciului, nivelul de comunicare și relaționare copil- copil). O altă metodă interesantă ar fi **Măinuțe dibace**, în cadrul căreia copiii vor povesti, sau mai bine este să demonstreze ce poate realiza desinestătător. Rezultatele, produsele ar fi motive de bucurie pentru copil, pentru familie, dar și grup de preșcolari [2].

Din moment ce am reliefat și importanța **rutinelor** pentru procesul de dezvoltare personală, **respectul de sine** poate fi dezvoltat în cadrul unor sarcini individuale, primite de copil. Este de exemplu deservivi, atunci copilul cunoaște ce, cum are de realizat. Este un lider- responsabil de anumite activități și rezultate. El va monitoriza activitățile altor copii, corectitudinea rezultatelor, etc. [2].

Pentru comoditatea educatorilor vom nominaliza unele metode de dezvoltare personală în tabelul de mai jos.

Tabelul 1. Scopul metodei de dezvoltare personală[2]

Metoda	Scop
<i>Despre mine în cifre</i>	Relatarea informațiilor despre sine, utilizând cifre
<i>Eu pot să fac</i>	Demonstrarea unor competențe formate
<i>Fricile mele</i>	Identificarea, enunțarea fricii
<i>Prietenii mei</i>	Numirea, caracterizarea prietenilor din curte sa grup de preșcolari
<i>Cel mai din grupa noastră</i>	Atribuirea unui calificativ copilului, prietenului, colegului (cel mai harnic, matinal, responsabil, ...)

Concluzii

Educația are următoarele caracteristici:

- pune accent pe oameni,
- urmărește dezvoltarea unor calități umane și explorarea orizonturilor,
- este orientată predominant spre pregătirea pentru viață,
- are în vedere, cu precădere, întrebări asupra existenței,
- vizează cu precădere dezvoltarea unei stări sau a unei structuri atinse,
- finalitatea în educație îmbină viziunea pe termen scurt cu cea pe termen lung.

Considerăm că dezvoltarea personală a copilului este în total acord cu cele menționate mai sus, contribuind la valorificarea Omului (copilului), la pregătirea pentru școală și viață, pentru meseria din viitor.

Mai mult, acțiunile de dezvoltare personală vor fi permanente, fiind dependente de schimbările de ordin social, profesional, cultural, emoțional, etc.

Educatorii din IET sunt persoane indicate, pregătite pentru a planifica și realiza activitățile de dezvoltare personal a copilului, dar, deseori, vor susține în acest demers și părinții, familia.

Bibliografie:

1. BUTNARI, N. Noile educații. Suport de curs. Chișinău, 2017. ISBN 978-9975-71-920-9.
2. CARABET, N. Ludoterapie pentru părinți. Ghid. Chișinău, 2019.
3. Cadrul de referință al educației timpurii, aprobat la CNC, 25 octombrie 2018, MECC, Chișinău, 2018.
4. Curriculum pentru educație timpurie. Chișinău, 2019.